

KEHITYSVAMMAISTEN
TUKILIITTO RY

Vuosikertomus
2023

KEHITYSVAMMAISTEN TUKILIITTO RY VUOSIKERTOMUS VUODESTA 2023

Sisältö

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry – Kohtaa Mut!.....	4
Valtakunnallisia ja monipuolisia kohtaamisia	5
Vaikuttamistoiminta: Vammaislakiuudistukseen vaikuttaminen jatkuu.....	6
Vaikuttamistoiminta lyhyesti.....	6
Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksia valvottava vammaispalvelulainsäädännön uudistamisessa ja toimeenpanossa.....	6
Kehittämishanke Tilke (2022–2024)	7
Osallisuuden vahvistamista lakkaavilla resursseilla.....	9
Malike: Tieto lisääntyi toimintavälineistä ja osallistumisen mahdollistamisesta	9
Harvinaiskeskus Norio: Tietoa ja tukea harvinaissairauksiin.....	11
Norio lyhyesti.....	11
Tuimme tiedolla harvinaissairaita, heidän läheisiään ja ammattilaisia.....	11
Ammatillista tukea ja vertaisuutta perheille	12
Erityisperhetyö tukena arjessa	13
Kurssitoiminnasta voimavaroja perheille	14

Kansalaistoiminta: Tukea yhdistyksille ja toimintaa perheille ja ammattilaisille... 15	
Kansalaistoiminta lyhyesti..... 15	
Jäsenyhdistysten tuki 15	
Kehitysvammaisille, perheille ja ammattilaisille suunnattu toiminta 19	
Kehittämishankkeet 22	
Viestintä: Vammaispalvelulaki, eduskuntavaalit, #ItteSaaPäittää 25	
Viestintä lyhyesti..... 25	
Viestinnän vuosi 2023..... 25	
Tukiliiton lehdet..... 27	
Talous ja hallinto 28	
Talous ja hallinto lyhyesti..... 28	
Talous..... 28	
Rahastojen toiminta 32	
Kiinteistöyhtiö Tulppaanitalo ja toimitilat..... 32	
Tukipalveluiden järjestäminen 32	
Kansainvälinen toiminta..... 32	
Liittohallitus 32	
Huomionosoitukset 2023..... 34	
Tukipiirit ja yhdistykset..... 34	

Tässä vuosikertomuksessa kerromme avoimesti liiton toiminnan sisällöistä, tuloksista, hallinnosta ja taloudesta.

Kansikuvassa:

Yhdistyksessä saa ystäviä ja tukea. Arvo Järvinen (vas.) liittyi Heinolan Tukiyhdistykseen, että saisi veritaistukea. Isä Arvo käy usein poikansa Arton (oik.) kotona kylässä. Kuvaaja Laura Vesa.

Julkaisija Kehitysvammaisten Tukiliitto ry, Pinninkatu 51, 33100 Tampere, www.tukiliitto.fi

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry – Kohtaa Mut!

- Edistämme kehitysvammaisten ihmisten osallisuutta kaikilla elämänalueilla, kuten asumisessa, koulutuksessa, työelämässä ja vapaa-ajalla.
- Vaikutamme lainsäädäntöön, päättäjiin, alan ammattilaisiin ja yleisiin asenteisiin.
- Neuvomme palveluihin ja tukeen liittyvissä oikeusasioissa.
- Järjestämme tapaamisia, koulutuksia, kursseja ja tapahtumia kehitysvammaisille ihmisille, heidän läheisilleen ja alan toimijoille.
- Julkaisemme oppaita ja esitteitä sekä painettuna että verkossa.
- Kehitämme vapaaehtoistyötä ja vertaistoimintaa.
- Järjestämme toimintavälinekoulutuksia ja tarjoamme välineiden kokeilumahdollisuuksia yli diagnoosirajojen.
- Jaamme osallisuutta tukevia apurahoja yksittäisille henkilöille ja ryhmille.
- Jäseninä 147 yhdistystä, joissa noin 14 000 henkilöjäsentä.

Liity yhdistyksemme jäseneksi tai hae yhdistykselle jäsenyyttä
Tukiliitosta!

Vertaistuki ja vaikuttaminen ovat Tukiliiton toiminnan ydin. Jäsenyhdistykset toimivat kehitysvammaisten ihmisten – lasten, nuorten ja aikuisten – ja heidän läheistensä yhdyssiteenä ja etujärjestönä.

Tule mukaan paikalliseen yhdistykseen ja samalla suureen valtakunnalliseen kansalais- ja ihmisoikeusjärjestöön. Yhdessä voimme muuttaa maailmaa!

Kehitysvammaisten
Tukiliitto ry

Sosiaali- ja
terveysministeriön
RAHOITTAMA

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry:n toimintaa tukee sosiaali- ja terveysministeriö.

Valtakunnallisia ja monipuolisia kohtaamisia

Tervetuloa tutustumaan Kehitysvammaisten Tukiliiton toimintaan! Kehitysvammaisten Tukiliitto ja sen 147 jäsenyhdistystä muodostavat valtakunnallisen ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestön. Toimintamme ydintä ovat vertaistuki, tiedon lisääminen, matalan kynnyksen neuvonta, sosiaalipalveluiden kehittäminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Meidän joukoissamme toimii ja parempaa Suomea rakentaa ihmisiä elämänkaaren eri vaiheista, vammaisia, pitkäaikaissairaita, heidän läheisiään, vapaaehtoisia ja ammattilaisia.

Olemme vuonna 2023 toteuttaneet Tukiliiton visiota onnistuneesti. Edistimme apua ja tukea tarvitsevien ihmisten osallisuutta ja oikeuksia sekä heidän perheidensä palveluiden toteutumista. Uudistimme järjestötoimintaa ja teimme toiminnasta helpommin saatettavaa kaikille. Viime vuoden aikana kehitysvammaisten aikuisten kokemustoiminta vakiintui osaksi toimintaa. Hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä me puolestamme käynnistimme yhdessä jäsenyhdistysten kanssa alueelliset vaikuttamistyöryhmät. Hyvinvointialueittain nimettyjä ja toimivia alueellisia vaikuttamistyöryhmiä ja -verkostoja oli vuoden lopussa jo 19.

Tukiliiton suurimmat työalat ovat nykyään harvinaistoiminta, Malike-toiminta ja jäsenyhdistysten tuki. Yhteensä liitolla on kymmeniä eri toimintamuotoja ja palveluita. Monipuolisen, useita eri kohderyhmiä palvelevan toiminnan lisäksi vahvuutemme on aidosti valtakunnallinen toiminta. Kohtaamme ihmisiä eri puolella Suomea, ja olemme aktiivinen tapahtumanjärjestäjä. Verkkokoulutukset ja -tapaamiset ovat lisänneet kohtaamisia ja helpottaneet osallistumista. Liiton yhteistyö jäsenyhdistysten kanssa on ollut tiivistä ja mutkatonta - olemme löytäneet yhteistyöhön hyvän työnjaon.

Teimme tuloksellista vaikuttamistyötä ja strategian mukaisesti korostimme vaikuttamista eri toiminnoissa. Saimmekin myös aikaan merkittäviä, pitkävaikutteisia onnistumisia, erityisesti vammaispalvelulakiin. Eduskunta päätti uudesta vammaispalvelulaista, jonka piti tulla voimaan lokakuussa 2023. Eduskunta kuitenkin myöhemmin siirsi voimaantumisen vuoden 2025 alkuun. Uusi vammaispalvelulainsäädäntö oli ja on vaikuttamistyömme keskiössä.

Olemme viime vuosina paneutuneet toiminnan seurannan ja tuloksia kuvaavien mittareiden kehittämiseen. Raportin sisäsvuilta löytyy tietoa tuloksista sekä seurannan menetelmistä ja mittareista. Lämpimät kiitokset kaikille liiton ja jäsenyhdistysten työntekijöille ja hallitusten jäsenille hienon järjestöomme upeasta toiminnasta!

Risto Burman
toiminnanjohtaja

Vaikuttamistoiminta

VAMMAISLAKIUUDISTUKSEEN VAIKUTTAMINEN JATKUU

Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksia valvottava vammaispalvelulainsäädännön uudistamisessa ja toimeenpanossa

Vammaislakiuudistukseen vaikuttaminen oli aiempien vuosien tapaan vaikuttamistyömme keskiössä. Henkilöstön saatavuuden ja osaamisen sekä asumisen monipuolistamisen kysymykset pysyivät kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan vaikuttamistyön tärkeimpänä teemana.

Olimme kuultavana ja lausuimme uuden vammaispalvelulain (uusi VPL) voimaantulon siirtoa koskevasta hallituksen esityksestä eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Sen lisäksi olimme Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kuultavana uuden VPL:n soveltamisalasäännöksen tarkentamisesta, josta annoimme myös kirjallisen lausunnon. Teimme uudesta VPL:sta neljä kannanottoa yhdessä kehitysvamma- ja autismialan järjestöjen kanssa ja keskustelimme noin kymmenen kertaa uudistuksen ydinkohdista valmistelijoiden kanssa. Saimme tällä työllä osaltamme vaikutettua siihen, että kohderyhmämme kannalta tärkeä sosiaalisen toimintakyvyn maininta ollaan lainvalmistelijoiden kertomien tietojen perusteella säilyttämässä uuden VPL:n soveltamisalassa. Myöskään keskeisiä parannuksia sisältäviä palvelupykälä ei olla avaamassa.

Teimme vammaispalvelulakilausuntojen lisäksi 15 muuta lausuntoa ja kannanottoa sekä osallistuimme kolmeen muuhun kuulemistilaisuuteen. Vaikutimme yhdessä muiden kehitysvamma- ja autismijärjestöjen kanssa siihen, että uusi VPL toteuttaa erittäin hyvin kohderyhmiemme oikeuksia. Joitain VPL-asiakasmaksuja kohtuullistettiin vaatimuksestamme vielä lain eduskuntakäsittelyssä, ja työtoiminta subjektiiv-

Vaikuttamistoiminta lyhyesti

Uusi vammaispalvelulainsäädäntö oli vaikuttamistyömme keskiössä. Teimme useita lausuntoja ja olimme kuultavana vammaispalvelulaista sekä muista oikeuksienvalvonnan asioista. Lakineuvontaan tuli 1 308 yhteydenottoa.

Kehittämishanke Tilkkeen toimintaan osallistuivat vanhemmat, jotka tarvitsevat tukea oppimisen tai ymmärtämisen ongelmien takia. Järjestimme toimintaa myös ammattilaisille. Toiminnassa oli mukana 162 ihmistä.

Malike mahdollisti osallistumisen vaikeasti vammaisille ihmisille. Tavoitimme toiminnassa 3 854 ihmistä. Toteutimme 31 toimintavälineiden kokeilutapahtumaa 21 eri paikkakunnalla.

visena oikeutena turvattiin. Yhdenvertaista vapaa-ajan apua toteuttaa henkilökohtaisen avun lisäksi uusi erityisen osallisuuden tuen palvelu. Asumisen tukea järjestetään jatkossa ensisijaisesti vammaisen ihmisen toivomalla toteuttamistavalla.

Teimme vaikuttamisessa hyvää ja tuloksekasta yhteistyötä muiden kehitysvamma- ja autismijärjestöjen ja Vammaisfoorumin kanssa. Toimimme yhteisten tavoitteiden eteen myös esimerkiksi Assistentti.infossa sekä omaishoidon ja kuntoutuksen verkostoissa. Verkostojemme tuotoksissa ja vaikuttamistoimissa

huomioitiin kohderyhmämme tarpeita esim. VPL-uudistuksessa, oppimisen ja koulunkäynnin tuessa, hyvinvointialueiden asiakasmak-suhaasteissa sekä yhdenvertaisuudessa ja syr-jintään puuttumisessa. Toimimme sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa itsemäärää-misoikeusuudistuksen valmistelun seuranta-ryhmässä.

Viestintä ja koulutukset nostivat esiin ajankohtaisia oikeudellisia kysymyksiä

Oikeuksienvallvonnan viestinnässä tuotimme kaikkiaan 46 erilaista julkaisua keskeisistä oi-keuksienvallvonnan teemoista verkossa, so-messa ja jäsenlehdessä. Osallistuimme jälleen järjestöjen yhteisen sosiaaliturvaoppaan päivit-tämiseen ja päivitimme Tuki ja neuvot -sivustoa. Näin jäsenistö pysyi ajan tasalla erilaisten uu-distusten etenemisestä ja sai tukea epäkohtiin puuttumisessa. Tuki ja neuvot -sivustollamme oli yli 54 000 käyntikertaa.

Toteutimme kuusi Vammaisoikeuden webi-naaria, joissa osallistujat saivat itselleen hyö-dyällistä tietoa VPL-uudistuksesta, kehitys-vammaisten lasten ja perheiden palveluista, itsemääräämisoikeudesta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Kunnallisten vammais-neuvostojen koulutukset tukivat osallistujia edistämään yhdenvertaisuutta ja tekemään vi-ranomaisyhteistyötä.

Lakineuvonta palveli jälleen laadukkaasti perheitä ja ammattilaisia muun muassa asumisen ja henkilökohtaisen avun asioissa

Lakineuvontaan tuli vuoden aikana 1 308 yhtey-denottoa. Neuvoimme asiakkaita määrällisesti eniten asumiseen ja henkilökohtaiseen apuun liittyvissä kysymyksissä, minkä lisäksi yleisesti kysytyjä aihepiirejä olivat myös muun muassa terveydenhuolto, liikkumisen tuki, omaishoito, perusopetus sekä työ- ja päivätoiminta. Vam-maispalvelulainsäädännön uudistuminen näkyi sekkin lakineuvontaan tulleissa yhteydenotois-sa. Palautteen perusteella lakineuvomme aut-toi perheitä vammaisten henkilöiden asioiden

ajamisessa ja ammattilaisia lain soveltamises-sa kiitettävästi. Neuvonta auttoi edellä mainit-tuja tahoja tukemaan kehitysvammaisten ih-misten itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja omaa päätöksentekoa.

Oikeuksienvallvontaan saatiin STEA:n kohden-nettua valtionavustusta 201 000 euroa.

“Kiitos erittäin paljon avusta. Kun tilanne oli meillä päällä (kriisiytynyt) ja hätä suuri, ilosta hypin kun sain teiltä vastauksen alle vuorokaudessa! Huippua toimintaa, arvostan. Teidän avulla pystyn puolustamaan yhteiskunnan heikoimpaa, kehitysvammaista nuortani.”

Oikeuksienvallvonnan lukuja

Lausunnot ja kannanotot	19
Vammaisoikeuden webinaarit ja laki-ilta, osallistujia	819
Puheenvuorot muiden tilaisuuksissa, osallistujia	705
Lakineuvonta:	
Yhteydenottoja	1 308
Asiakirjojen avustaminen	24

Kehittämishanke Tilke (2022–2024): tukea lastensuojelun asiakkaina olevien perheiden vanhemmille

Vuosi oli Tilke-hankkeen toinen toimintavuosi. Tilkkeen toimintaan osallistuivat vanhemmat, jotka tarvitsevat tukea oppimisen tai ymmär-tämisen pulmien takia. Toimintaan osallistui-vat lisäksi vanhempien kanssa työskentelevät lastensuojelun tai perhetyön ammattilaiset. Tuimme lastensuojelun asiakkaana olevien

Vuonna 2023 olimme mukana tekemässä Ylen kanssa dokumenttia "Äiti, jolla on kehitysvamma". Dokumentti julkaistiin alkuvuonna 2024. Kuvassa ovat dokumentin päähenkilö Kirsi, Tukiliiton työntekijä Taija sekä dokumentin ohjaaja Roosa ja kuvaaja Jyrki. Kuva Pia Mölsä.

perheiden vanhempia vuoden aikana tulkkauskeskusteluilla. Tulkkauskeskusteluiden tarkoitus on vahvistaa vanhempien valmiuksia ottaa lastensuojelun tarjoamaa tukea vastaan ja tehdä yhteistyötä lapsen asioissa lapsen työntekijöiden kanssa. Tulkkausprosesseja alkoi vuoden aikana yhdeksän.

Tulkkauskeskusteluihin osallistuneet kertoivat, että osallistuminen prosessiin paransi yhteistyötä vanhempien ja työntekijöiden välillä. Vanhemmat kokivat vaikuttavansa aiempaa enemmän perheen asioihin ja perheensä palveluiden suunnitteluun. Työntekijät kokivat, että heillä on enemmän taitoja huomioida vanhempien tarpeita ja että luottamus heidän ja vanhempien välillä on lisääntynyt. Työntekijät kertoivat poikkeuksetta, että tulkkauskeskustelut ovat olleet erittäin hyviä ja tarpeellisia.

Hankkeen toimintamuotoihin kuului myös vanhempien kokemustoiminta. Kokemustoimijat tapasivat vuoden aikana seitsemän kertaa. Mukana kokemustoiminnassa oli kahdeksan vanhempaa. Keskeytimme vuoden aikana vaikuttamiseen. Jatkoimme vanhempien nostamien teemojen, jotka olivat vanhempien saaman tuen riittämättömyys sekä lastensuojelun asioiden selkiyttäminen, parissa. Teimme vuoden aikana kaksi blogitekstiä ja järjestimme

molemmista teemoista Erätaukokeskustelut. Lisäksi teimme yhteistyössä Ylen kanssa dokumentin "Äiti, jolla on kehitysvamma".

Vahvistimme perheiden kanssa työtä tekevien ammattilaisten osaamista, kohtaamisen taitoja sekä tukemisen keinojen monipuolistamista kolmen viikon pituisilla verkkokoulutuksilla ja lyhyemmällä koulutuksilla. Hankkeemme työntekijä kirjoitti Perheterapia-lehteen jutun vanhempien tukemisesta. Antamamme neuvonnan ja ohjauksen avulla meihin ottivat yhteyttä vanhemmat, läheiset ja ammattilaiset, jotka saivat neuvoja vanhempien ja heidän perheittensä tilanteiden ratkaisemiseksi.

Tilke-hankkeeseen saatiin vuosille 2022–2024 STEA:n kohdennettua valtionavustusta yhteensä 313 000 euroa.

Hankkeen toimintamuodoissa mukana olleet

Vanhemmat	42
Lastensuojelun ja perhetyön työntekijät	89
Muut ammattilaiset ja opiskelijat	31

Osallisuuden vahvistamista lakkaavilla resursseilla

Rahoittaja lopetti osallisuuden edistämisen avustuskohteen rahoituksen, minkä vuoksi jouduimme lakkauttamaan toiminnan vuoden lopussa. Niin kutsutulla siirretyllä avustuksella vuodelta 2022 pystyimme pienellä työpanoksella suunnittelemaan ja valmistelemaan päätöksenteon tukijoille suunnatun verkkokurssin. Sitä hyödynnetään tulevaisuudessa erityisesti tuetun päätöksenteon ja erityisen osallisuuden tuen palveluiden tullessa mahdolliseksi kehitysvammaisille ihmisille.

Osallisuuden edistämisen kohdennettu valtionavustus päättyi vuonna 2022. Vuonna 2023 valtionavustus käytettiin loppuun.

Malike: Tieto lisääntyi toimintavälineistä ja osallistumisen mahdollistamisesta

Vaikeasti vammaiset ihmiset saivat osallistumisen mahdollisuuksia

Malike-toiminta tarjoaa osallistumisen mahdollisuuksia vaikeasti vammaisille lapsille ja aikuisille, jotka tarvitsevat toimintavälineen ja toisen ihmisen apua voidakseen osallistua ja liikkua. Malike tarjoaa välineiden kokeilumahdollisuuksia, kursseja ja koulutuksia. Tämän lisäksi Malike toimii merkittävänä asiantuntijatahona ja vaikuttajana vaikeasti vammaisten lasten ja aikuisten osallistumismahdollisuuksien edistämässä.

Toteutimme kyselyn varhaiskasvatuksessa liikumisen apuvälinettä käyttävien lasten huoltajille (n. 27) ja selvitimme heidän kokemuksiaan toimintavälineiden käytöstä päiväkodissa. Samalla kartoitimme, miten varhaiskasvatuslaissa säädetyt oikeudet toteutuvat päiväkodissa. Kyselystä selvisi, että jopa neljäsosa vastanneiden lapsista oli jäänyt kokonaan ilman mitään tukea (erityisopettajan konsultaatio ja opetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut, apuvälineet).

Vaikeasti vammaisten lasten perheiden kursseilla tavoitimme 32 perhettä. Ilman kurssipaik-

Malikkeen varhaiskasvatusvierailut lisäsivät monien lasten mahdollisuuksia osallistua yhteiseen tekemiseen. Esimerkiksi GoToSeat-istuintuki ja Scoot-monitoimialusta olivat pidettyjä toimintavälineitä. Kuva Laura Vesa.

kaa jäi 18 perhettä.

Pilotoimme perhekursseilla Huomaa ja havaitse -havainnointimittaria, jonka avulla todennettiin Malikkeen toiminnalla saatavien kokemusten merkityksellisyyttä lapsille, jotka eivät itse kokemustaan pysty sanoittamaan. Havaintomittarin avulla saimme näkyväksi vaikeasti vammaisen lapsen kokemuksia toiminnasta ei-kielellisiä ilmaisuja tulkitsemalla.

”Lapsi ja koko perhe sai kokea, että vamma ei ole este tai hidaste koko perheen yhteiselle tekemiselle. Lisäksi perheen yhteenkuuluvuutta ja voimavaroja jaksaa arkea.”

Esimerkki havainnoinnista: "Toimintavälineet mahdollistivat lapselle mielekkäitä uusia kokemuksia, mahdollisuuden osallistua yhteiseen tekemiseen sekä sosiaalista kanssakäymistä muidenkin kuin oman perheen kanssa. Toimintavälineet mahdollistivat sen, että lapsi sai olla aktiivinen toimija ja tehdä valintoja, jotka oli nyt myös mahdollista toteuttaa. Kun lapsi oli tyytyväisempi kuin tavallisesti ja haastava käytös vähentyi, koko perheen hyvinvointi lisääntyi."

Toteutimme vaikeasti vammaisille aikuisille lähi-ihmisineen viisi toiminnallista kurssia, joihin osallistui 55 henkilöä.

Henkilökunnan palaute toimintapäivän jälkeen: "Ulkoilun määrää on yksikössämme lisätty yhteistyömme jälkeen merkittävästi. Samoin retkiä on tehty enemmän. Valokuvaamista on myös lisätty paljon. On havaittavissa, että toiset asiakkaat ulkoilevat ja retkeilevät enemmän kuin toiset ja tämä vaatii yhteistä pohdintaa, miksi näin on ja onko varmasti kyse asiakaslähteisistä syistä."

Toimintavälinekoulutuksia toteutimme 11 ja niihin osallistui 264 henkilöä.

"Tämä todella avasi silmäni vaikeasti vammaisten ihmisten mahdollisuuksista."

"Lisäsi osallisuuden näkökulmaa ja tietoa siitä, mitä kaikkia välineitä maastoretkeilyynkin on olemassa."

Mahdollistimme toimintavälineiden kokeilua

Toteutimme 31 toimintavälineiden kokeilupahtumaa 21 eri paikkakunnalla. Välinevuokraamomme palvelivat välineiden kokeilijoita

"Oli aivan ihana saada lapselle sopiva pulkka. Yhteenkuuluvuuden ja tasavertaisuuden tunne."

"Mahtava kokemus cp-lapselle päästä laskettelemaan kavereiden kanssa ja kokea vauhdin hurma."

Kesäkuussa Malike järjesti Yhdenvertaisesti luontoon -metsäretken Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistossa. Kuva Inka Kurki.

Tampereella, Helsingissä ja Rovaniemellä. Toimintavälineperäkärrymme kiersi 12 eri kunnassa. Vuokrauskertoja oli 250 kpl ja vuokrausvuorokausia 3 801 kpl. Toimintavälineiden vuokraajista 17 % (n. 92) oli hankkinut kokeilun jälkeen oman toimintavälineen. Vuokraajista 48 % vuokrasi välineitä ensimmäistä kertaa, 23 % vuokrasi välineitä toista tai kolmatta kertaa.

Malike-toimintaan saatiin STEA:n kohdennettua valtionavustusta 495 720 euroa.

Malike-toiminnan lukuja

Toiminnassa tavoitettu	3 854
Ohjaus ja neuvonta puhelimitse ja sähköpostilla	749
Asiantuntijapuheenvuoroja	40
Toimintavälineiden kokeilijoita ja vuokraajia	250
Apurahoja ja lahjoituksia toimintavälineiden hankintaan	37 500 €

Harvinaiskeskus Norio

TIETOA JA TUKEA HARVINAISSAIRAUKSIIN

Tuimme tiedolla harvinaissairaita, heidän läheisiään ja ammattilaisia

Harvinaiskeskus Norio on harvinaisten, geneettisten sairauksien ja perinnöllisyyden asiantuntija. Tehtävämme on tukea harvinaista sairautta sairastavia ja heidän läheisiään sekä edistää tietoisuutta ja ymmärrystä harvinaista sairauksista ja perinnöllisyydestä.

Tiedon puuttuminen on keskeinen harvinaissairaiden hyvinvointia ja asemaa vaikeuttava tekijä. Julkaisimme 53 uutta tai päivitettyä, suomenkielistä ja yleistajuista diagnoosikuvausta harvinaisista, geneettisistä sairauksista, joihin liittyy kehitysvamma tai vastaavaa tuen tarvetta. Julkaisimme kahdeksan perheiden haastatteluihin perustuvaa kokemustarinaa. Päivitimme artikkelitietokantaa harvinaissairauksista ja vastasimme tiedonhakupyyntöihin 40 kertaa. Tuotimme ja päivitimme tietoa THL:n ostopalvelusopimuksella eurooppalaiseen Orphanet-tietokantaan.

Tietosivujemme kautta monet löysivät myös tarvitsemansa tuen, kuten matalan kynnyksen keskustelutuen, vertaistuen ja muiden järjestöjen palvelujen piiriin. Harvinaiskeskus Norion verkkosivuilla vieraili 245 000 kävijää yhteensä 385 000 kertaa. Suosituimpia sivuja olivat diagnoosikuvaukset. Luetuimpia diagnoosikuvauksia olivat 22q11.2-deleetio-oireyhtymä, INCL, Angelmanin oireyhtymä, Sallan tauti, AGU, FraX, 18-trisomia, Prader-Willi-oireyhtymä ja Williamsin oireyhtymä.

Käynnistimme Harvinaiskeskus Norion Instagram-tilin elokuussa 2023. Tilillämme välitimme tietoa harvinaissairauksista ja perinnöllisyydestä ja kävimme keskusteluja etenkin harvinaissairaiden lasten vanhempien kanssa. Tilillämme oli vuoden vaihtuessa noin 500 seuraajaa. Harvinaiskeskus Norion uutiskir-

Norio lyhyesti

Tuotimme tietoa ja mahdollistimme vertaistukea perheille, joissa lapsella on harvinainen oireyhtymä, johon liittyy kehitysvamma tai samanlaista tuen tarvetta.

Julkaisimme 53 uutta tai päivitettyä diagnoosikuvausta harvinaisista, geneettisistä sairauksista.

ärjestimme vertaistapaamisia ja kursseja. Toimintoihin osallistui yhteensä 2 537 ihmistä.

Kuva Laura Vesa.

jeen julkaisimme kahdeksan kertaa. Uutiskirjeen tilaajia oli vuoden vaihtuessa 1 088.

Välitimme tietoa harvinaissairauksista ja perinnöllisyydestä harvinaissairaille ja heidän läheisilleen ja ammattilaisille suunnatuissa seminaareissa ja luennoilla. Järjestimme ”Harvinainen ja perinnöllinen sairaus perheessä”-seminaarin Laurea ammattikorkeakoulussa neljä kertaa vuoden aikana. Toteutimme yhteistyössä Folkhälsanin kanssa kaksikielisen seminaarin ”Harvinainen sairaus ja perhesuunnittelu”. Luennoimme lisäksi seitsemässä muussa ammattilaisilaisuudessa. Toteutimme ”Harvinainen ja perinnöllinen sairaus perheessä”-verkkokoulutuksen osana Tukiliiton verkkokoulutusarjaa. Kokemusasiantuntijoidemme puheenvuoroja kuultiin lähes kaikilla luennoillamme ja seminaareissamme.

”Saimme hyödyllistä tietoa harvinaisista sairauksista ja elämisestä harvinaisen sairauden kanssa. Aiomme hyödyntää saamaamme tietoa työssämme.”
- Ammatillaiset ja opiskelijat

Teimme vaikuttamistyötä ennen kaikkea verkostoissa, joista keskeisimpiä olivat Harvinaiset-verkosto ja kansallinen harvinaissairauksien asiantuntijaryhmä, jonka keskeinen ponnistus vuonna 2023 oli kansallisen harvinaissairauksien strategian uudistaminen. Liityimme jäseneksi EURORDIS:n ”Mental Health & Wellbeing”-verkostoon. Osallistuimme EURORDIS-kattojärjestön jäsenkokoukseen ja Nordic Conference of Rare Diseases -konferenssiin Tukholmassa.

Asiantuntijamme osallistui ensitietoa kos-

kevan Hyvä Käytäntö -konsensusuosituksen laatineeseen paneeliin. Suositus julkaistiin loppuvuodesta. Olimme mukana myös Ensitieto-verkostossa.

Teimme yhteistyötä HUS:n ja OYS:n kliinisen genetiikan yksiköiden kanssa ERN ITHACA -osaamiskeskuksessa. Aloitimme tiiviimmän yhteistyön KYS:n perinnöllisyyspoliklinikan kanssa tiedon vaihtamiseksi ja asiakkaiden ohjaamiseksi.

Edistimme tietoisuutta erityisen sisaruuden teemoista ylläpitämällä erityinensisaruu.fi-verkkosivustoa, koordinoimalla Erityinen sisarus -verkostoa ja toimimalla sisaruuden asiantuntijana eri foorumeissa kuten Nuoret hoivaajat -verkostossa ja Hyvinvointiareenalla. Toteutimme kaksi verkkokoulutusjaksoa erityisestä sisarudesta ammattilaisille.

Ammatillista tukea ja vertaisuutta perheille

Matalan kynnyksen keskustelutukea ja neuvontaa annettiin 631 harvinaissairaille, heidän läheisilleen tai ammattilaiselle. Keskustelutukeen otettiin yhteyttä erityisesti perinnöllisyyteen, vasta saatuun diagnoosiin ja perhesuunnitteluun liittyvissä kysymyksissä.

Järjestimme kolme kertaa vuoden aikana ”Vasta saatu harvinainen diagnoosi perheessä”-verkkokeskustelun ja kaksi kertaa ”No mitä nyt?”-verkkoryhmän vanhemmille, joiden lapsella oli lähiaikoina todettu harvinainen

Kuva Laura Vesa.

diagnoosi. Näihin osallistui 43 vanhempaa.

Järjestimme viisi diagnoosikohtaista, vuorokauden mittaista, vertaistapaamista perheille. Diagnoosikohtaisia tapaamisia järjestimme perheille, joissa lapsella on L1CAM-, Pelizaeus-Merzbacher-, Koolen de Vries-, Phelan McDermid-, CAH- tai Smith-Magenisin-oireyhtymä. Lisäksi järjestimme tapaamisen perheille, joissa lapsella on erittäin harvinainen geeni- tai kromosomimuutos.

Järjestimme kaksi vertaistapaamista harvinaissairaiden lasten sisaruksille, jotka olivat iältään 8–11-vuotiaita ja 12–17-vuotiaita, ja päivän mittaisen tapaamisen isovanhemmille. Lisäksi järjestimme yhdeksän verkkovertaistapaamista perheille. Harvinaisnuoret tapasivat toisiaan Discord-ryhmässä. Lisäksi Turussa kokoontui vapaaehtoisten vetämä alueellinen, diagnoosirajat ylittävä, vertaisryhmä. Järjestimme verkkotapaamisen pienten perheryhmien ja yhdistysten vastuuhenkilöille.

Vertaistapaamiset tukivat perheiden voimavaroja ja lisäsivät tietoa ja ymmärrystä harvinaisen sairauden kanssa elämisestä. Niin lapset, heidän vanhempansa ja sisaruksensa kuin isovanhempansa kokivat toisten samankaltaisessa tilanteessa olevien tapaamisen erittäin merkitykselliseksi.

Vertaistapaamisiin osallistui 43 harvinaissairasta lasta, 62 sisarusta, 123 vanhempaa, 9 isovanhempaa ja 21 harvinaissairasta nuorta – yhteensä 258 henkilöä.

Ylläpidimme vertaistukirekisteriä, jonne harvinaissairas tai hänen läheisensä voi vapaaehtoisesti ilmoittaa yhteystietonsa. Vertaistoinnin koordinaattori saattoi vertaistukea kaipaavia yhteen rekisterin avulla. Vertaistukirekisterissä oli vuoden lopussa 672 henkilöä tai perhettä. Rekisteriin liittyi 142 uutta perhettä ja löysimme 92 henkilölle vertaisen rekisterin avulla.

Erityisperhetyö tukena arjessa

Erityisperhetyö on perheiden kokonaisvaltaista tukea perheille, joissa lapsella on pikkulapsi-ikässä alkava, etenevä ja varhaiseen kuolemaan johtava sairaus.

Käynnistimme Harvinaiskeskus Norion Instagram-tilin elokuussa 2023.

Erityisperhetyöntekijä teki kotikäyntejä perheisiin näiden tarpeiden mukaan, eri puolilla Suomea. Kotikäyntien lisäksi erityisperhetyöntekijä tuki perheitä ja heidän lähipiiriään puhelimitse ja viesteillä sekä sähköpostitse. Erityisperhetyöntekijä osallistui perheiden palvelusuunnitelmapalaveriin ja auttoi perheitä edunvalvonnassa kirjoittamalla lausuntoja hyvinvointialueille, kunnille, kouluille, työnantajille ja seurakunnille.

Vuoden aikana erityisperhetyön asiakkaana oli 87 perhettä, joista 59 kanssa kohdattiin vuoden aikana. Uusia perheitä työn piiriin tuli 14. Lapsilla oli 24 erilaista diagnoosia, esimerkiksi INCL, PEHO, MLD, LINCL, Laforen tauti, Sanfilippo ja Trisomia 13/18. Vertaistapaamisia järjestettiin kuusi: Länsi-, Itä- ja Etelä-Suomen perhetapaamiset, isovanhempien tapaaminen, sisarusten tapaaminen ja lapsensa menettäneiden perheiden tapaaminen. Tapaamiset sisälsivät ammatillisesti ohjattuja ryhmäkeskusteluja ja vertaistuellista yhdessäoloa. Tapaamisiin osallistui 122 henkilöä. Erityisperhetyöntekijä ohjasi lisäksi neljä vertaisryhmää INCL-yhdistyksen vertaisleireillä.

Erityisperhetyöntekijä antoi perheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille työohjausta ja neuvontaa. Työnohjauksia pidettiin pääasiassa lasten päiväkotien, tilapäishoitoyksiköiden, koulujen, kotihoitotiimien ja hoitorinkien työntekijöille. Erityisperhetyönte-

kijä luennoi HUS:n Uuden lastensairaalan lastenneurologian yksikössä ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen palliativisessa työryhmässä. Erityisperhetyössä kohtasimme 358 ammattilaista.

Kurssitoiminnasta voimavaroja perheille

Järjestimme kolme kurssia perheille, joissa nuorella on harvinainen, geneettinen sairaus. Toteutimme kurssit monimuotoisesti siten, että osa kurssien luennoista ja perheiden ensimmäiset kohtaamiset toteutettiin verkossa. Harvinaiskursseille osallistui 22 harvinaissairasta nuorta, 36 vanhempaa, 13 sisarusta ja 2 isovanhempaa.

“Tietomme ja ymmärryksemme nuoren murrosiästä ja itsenäistymisestä kasvoivat. Myös luottamus tulevaan vahvistui”
- Vanhemmat harvinaisnuorten perhekurssilla.

Harvinaiskeskus Norio on jo vakiintuneesti järjestänyt kurssitoimintaa perheille, joissa lapsella on huuli- ja/tai suulakihalkio. Kolmesta suunnitellusta perhekurssista toteutui vain yksi vauvaikäisten lasten perhekurssi. Leikki-ikäisten ja alakouluikäisten lasten perhekurssit peruuntuivat osallistujamäärän vähyyden ja peruutusten vuoksi. Kurssille osallistui seitsemän vauvaa, jolla on huuli- ja/tai suulakihalkio, 12 vanhempaa, yksi sisarus ja yksi isovanhempi.

Nuorille, joilla on huuli- ja/tai suulakihalkio, järjestimme oman kurssin. Kurssille osallis-

“Yksinäisyyden kokemukset vähenivät. Tulimme huomioituksi kurssilla.”
- Nuoret ja sisarukset perhekurssilla.

tui kahdeksan nuorta. Kurssilla ilmiönä nousi esiin kiusaaminen ja yksinäisyys. Nuoret kokivatkin yksinäisyyden tunteensa vähentyneen kurssilla. He toivat esiin kokemusta, että kurssilla voi olla oma itsensä, kun muut ymmärtävät.

Teimme tiivistä yhteistyötä HUS:n huuli- ja suulakihalkiokeskuksen (HUSUKE) ja Suomen huuli- ja suulakihalkiopotilaat ry:n kanssa.

STEA:n kohdennetut avustukset Harvinaiskeskus Norion toimintaan olivat yhteensä 740 750 €.

Harvinaiskeskus Norion lukuja

Toimintoihin osallistui yhteensä 2 537 henkilöä:	
henkilöä, jolla on harvinainen sairaus	273
lasta tai nuorta, jolla on huuli- ja/tai suulakihalkio	15
vanhempaa	757
sisarusta	111
isovanhempaa	48
ammattilaista	1 130
muuta henkilöä	203

Verkkosivujen kävijät	245 000
Käyntejä verkkosivuilla	385 000

Kansalaistoiminta

TUKEA YHDISTYKSILLE JA TOIMINTAA PERHEILLE JA AMMATTILAISILLE

Jäsenyhdistysten tuki

Liitto tarjosi jäsenyhdistyksilleen monipuolisia koulutuksia ja alueellisen vaikuttamisen tukea

Kehitysvammaisten Tukiliitolla oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 133 paikallista ja valtakunnallista yhdistystä sekä 14 alueellista tukipiiriä. Rinnakkaisjäsenyyden otti käyttöönsä kahdeksan tukiyhdistystä, kaksi tukiyhdistystä teki nimenmuutoksen ja kuusi yhdistystä lopetti toimintansa. Keskitettyyn jäsenmaksupalveluun kuului 116 tukiyhdistystä. Tukiliiton jäsenyhteisöihin kuului vuoden 2023 lopussa 13 907 henkilöjäsentä. Määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna 382 jäsenellä. Liittokokous pidettiin Tampereella 7.5.2023. Liittokokoukseen osallistui yhteensä 96 kokousedustajaa ja 59 yhdistystä.

Toteutimme jäsenyhdistysten jäsenille koulutuksia, joiden teemoina olivat mm. palvelusuunnittelu, henkilökohtainen apu, läheisten tuki ja peruskoulun jälkeiset mahdollisuudet. Lisäksi toteutimme Kotkassa, Kokkolassa ja Porissa paikallisia koulutuksia, joissa teemoina olivat kehitysvammaisen henkilön itsemääräämisen ja toimijuuden tukeminen. Järjestimme myös valtakunnallisen kaikille avoimen ”Kaikkien yhteinen maailma”-seminaarin syyskuussa. Seminaarin aiheina olivat kokemustoimijuus, kaikkien yhteinen vapaaehtoistoiminta, alueellinen vaikuttaminen ja YK:n vammais-sopimuksen näkyminen tässä ajassa. Uutena kokeiluna olivat etäkatsojat, joissa yhdistystoimijat kokoontuivat yhdessä seminaariin Kuusamossa, Oulussa ja Pudasjärvellä.

Kansalaistoiminta lyhyesti

Tarjosimme jäsenyhdistyksille koulutuksia ja alueellisen vaikuttamisen tukea. Jäsenyhteisöihimme kuului vuoden lopussa 13 907 henkilöjäsentä.

Kehitysvammaisten aikuisten kokemustoiminta vakiintui Tukiliittoon. Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikolla oli teemana itsemääräämisoikeus.

Apurahat tukivat kehitysvammaisten nuorten ja aikuisten vapaa-aikaa. Niitä jaettiin yhteensä 232 kappaletta.

Yhdenvertainen kaveritoiminta yhdisti erilaisia vapaaehtoisia yhteen. Kaveruus jatkuu monella parilla myös toiminnan päättymisen jälkeen.

Järjestimme perheille ja ammattilaisille monipuolista toimintaa tiiviissä yhteistyössä muiden kanssa.

Kehittämishankkeissa loimme uusia kohtaamispaikkoja. Hankkeiden toimintaan on osallistunut satoja ihmisiä.

Järjestimme yhdeksän verkkotapaamista jäsenyhdistysten toimijoille. Näiden verkotreffien aiheet keskittyivät toiminnan kehittämiseen, liiton tukimuotoihin ja vaikuttamistoimintaan alueilla. Keskeistä oli saada tietoa ja keskustella hyvinvointialueiden käynnistymisestä ja vammaispalveluiden laadusta ja saatavuudesta. Osallistujat kokivat verkotreffien teemat hyödyllisiksi ja yhdistyksen toimintaa kehittäviksi. Osallistuimme vuoden aikana 27 jäsenyhdistyksen tilaisuuteen joko verkkovälitteisesti tai paikan päällä. Kaikkiaan verkkotreffeillä ja jäsenyhdistysten tilaisuuksissa tavoitimme 685 henkilöä.

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen myötä alueellisen vaikuttamisen tarve lisääntyi. Hyvinvointialueittain nimettyjä ja toimivia alueellisia vaikuttamistyöryhmiä ja -verkostoja oli vuoden lopussa 19. Tarjosimme vaikuttamistyöryhmille systemaattista tukea hyvinvointialuevaikuttamistyössä ja tuotimme vaikuttamisen materiaalia kotisivuille. Järjestimme kuusi valtakunnallista verkkotapaamista ja 26 alueellista tapaamista. Vaikuttamistyöryhmille tehdyn kyselyn mukaan eniten huolta koettiin kehitysvammaisten henkilöiden asumispalveluiden ja työ- ja päivätoiminnan järjestämisestä.

”Toiminta on vastannut jästemme toiveisiin ja tarpeisiin. Aktiivinen vuoropuhelu hyvinvointialueen kanssa on tuonut näkyvyyttä ja edistänyt alueen kehitysvammaisten ihmisten kuulluksi tulemistä.”
- Tukiliiton jäsenyhdistys

Keskustelutilaisuus kehitysvammaisten henkilöiden työllistymiseen liittyen Kuopiossa lokakuussa 2023. Kuva Laura Vesa.

Jäsenyhdistysten tuen lukuja

Koulutukset ja tilaisuudet:	
Verkkotreffit ja yhdistystapaamiset, osallistujia	36, 685
Kaikkien yhteinen maailma -seminaari, osallistujia	1, 94
Tunne palvelusi -koulutukset, osallistujia	9, 386
Vaikuttamistyöryhmätapaamiset, osallistujia	30, 386
Hyvinvointialueen yhteistyöverkostotilaisuudet, osallistujia	17, 486

Yhdistysviestintä:	
Akkuna-yhdistyspostin lähetykset, vastaanottajia	11, 835
Facebook-keskusteluryhmän seuraajat	503

Jäsenrekisteri:	
Yhdistyksiä	147
Henkilöjäseniä	13 907

Kokemustoiminnan kehittämisen päivät Rovaniemen Yliopistolla 6.10.2023. Kuvassa kokemustoimijat Vili Korhonen ja Maija Juhola. Kuva Maria Onnela.

Taloudellisen tuen avulla yhdistysten toiminta aktivoitui ja monipuolistui

Jaoimme jäsenyhdistyksillemme taloudellista tukea saamastamme 70 000 euron STEA-avustuksesta. Vuonna 2023 jaoimme avustusta 46 yhdistykselle. Viidellä yhdistyksellä oli käytävissä vain vuoden 2022 siirtynyttä avustusta. Tuki oli suuruudeltaan 800–3000 euroa ja sitä suunnattiin erityisesti alueelliseen vaikuttamiseen ja kehitysvammaisten osallistavaan toimintaan.

Yhdistysten toteuttamassa toiminnassa oli yhteensä lähes 11 000 osallistumiskertaa. Eniten avustusta käytettiin kaikille yhteisten tapahtumien järjestämiseen paikallisesti ja alueellisesti. Näitä tapahtumia olivat esimerkiksi erilaiset yhdistysten juhlat, retket, urheilukilpailut tai osallistuminen kulttuuritapahtumiin. Muut toiminnot sisälsivät koulutuksia, ryhmätoimintaa, vaikuttamista ja edunvalvontaa.

Yhdistysten saama tuki oli merkittävä, koska vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten tuotot ovat pääasiassa jäsenmaksutuottoja ja varainhankinta on pienimuotoista. Taloudellisella tuella pystyttiin myös alentamaan osallistumismaksuja ja osittain palkkaamaan tunti-työntekijöitä.

Toimintarahaa pääasialliset hyödyt yhdis-

tyksille olivat:

- kaikille yhteisten tapahtumien määrä lisääntyi merkittävässä määrin yli 70 %:lla tukea saaneista yhdistyksistä,
- toimintaan osallistuneiden määrä lisääntyi paljon tai erittäin paljon 56 %:lla yhdistyksistä,
- tukiyhdistysten välinen yhteistyö tiivistyi ja tehostui lähes puolella tukea saaneista yhdistyksistä ja
- vaikuttamistoiminta tehostui merkittävästi yli 40 %:lla yhdistyksistä taloudellisen tuen seurauksena.

“Retket ja tapahtumat ovat olleet todella suosittuja. Lisäksi kerhotoimintaa on saatu järjestettyä, mikä ollut jäsenille tärkeä sosiaalinen tapahtuma. Lisäksi virkistystoimintaa on pystytty tarjoamaan erilaisilla jäseneduilla jäsenille.”
- Tukiliiton jäsenyhdistys

Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikolla itsemääräminen nousi esille paikallisesti ja valtakunnallisesti

Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikolla 1.–7.12.2023 kehitysvamma-alan toimijat toteuttivat tapahtumia Tukiliiton tuella eri puolilla Suomea. Tapahtumien joukossa oli taidenäyttelyitä, podcast, keskustelu- ja vaikuttamistapahtumia, erilaisia kulttuuriesityksiä ja teemajuhlia. Viikon teema oli ”Itsemäärämisoikeudesta pitää huolehtia”. Yli puolet tapahtumien toteuttajista olivat paikallisia tukiyhdistyksiä tai Me Itse -ryhmiä. Lisäksi tapahtumia oli järjestämässä muita yhdistyksiä, asumisyksiköitä ja toimintakeskuksia. Ensimmäistä kertaa tapahtuman toteutti kymmenen tahoa, kun taas 19 tahoa kertoivat osallistuneensa viikkoon lähes joka vuosi.

Viikko näkyi mediassa niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla sekä sosiaalisessa mediassa. Paikallislehdet huomioivat viikon nostamalla esiin alueella järjestettyjä tapahtumia. Valtakunnallisessa mediassa huomioitiin etenkin viikon aihe itsemäärämisoikeus, miten se toteutuu kehitysvammaisten ihmisten elämässä, ja mitä kehitettävää aiheeseen liittyen löytyy.

Kehitysvammaiset ihmiset olivat mukana yhdenvertaisina toimijoina lähes kaikkien tapahtumien järjestelyissä. Valtaosa tapahtumista lisäsi tietoutta viikon teemasta eli itsemäärämisoikeudesta. Me Itse ry:n julkilausumaa luettiin, ja se toimi keskustelun aloittajana tapahtumissa. Viime vuosilta tutuksi tullut korttikampanja oli edelleen suosittu toimintamuoto. Kohtaa mut -kortteja askarreltiin ja lähetettiin eteenpäin sanoman kera. Myös Kohtaa mut -tarrat olivat suosittu kampanjamateriaali.

Tarjosimme toimijoille pientä taloudellista tukea, teemaan liittyviä materiaaleja ja tukea viestintään. Lähetimme myös mediatiedotteen viikosta, julkaisimme kolme tietoiskuvideota ja laitoimme alulle kuvahaasteen itsemäärämisoikeudesta sosiaalisessa mediassa.

Onnikoti Polkassa asuva Antti Eerola kävi Teemaviikolla tapaamassa Hyvinkään kaupunginjohtajaa Johanna Luukkosta. He keskustelivat Teemaviikosta ja ryhmäkodin arjesta. Kuva Liisa Ovaska.

Espoon ja Helsingin Me Itse -ryhmät järjestivät kauppakeskus Sellossa kaikille avoimen Teemaviikon tapahtuman. Kuva Eveliina Salomaa.

Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikko lukuina

Kehitysvamma-alan toimijoita	51
Osallistujia tapahtumissa	yli 2 500
Osallistujia verkossa	yli 600
Tukiliiton julkaisua mediassa	14

Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikko rahoitettiin Tukiliiton omilla varoilla (Pieni ele ry:n avustuksen käyttö).

Kehitysvammaisille, perheille ja ammattilaisille suunnattu toiminta

Kehitysvammaisten aikuisten kokemustoiminta vakiintui Tukiliittoon

Toteutimme työ- ja päivätoiminnan ryhmille kahdeksan selkeäkielistä verkkotyöpajaa, joiden teemana oli kulttuurin keinoin vaikuttaminen. Pajoissa tehtiin mm. verkkokirjoja ja tutustuttiin lähitaiteen tekemiseen. Kaikille avoin verkkoklubi kokoontui keväällä ja syksyllä viikoittain. Klubin ohjelmassa oli digivinkkejä, tietoa ajankohtaisista aiheista sekä vapaata keskustelua. Klubin toiminta oli osallistavaa. Kokoontumisissa osallistujat esittelivät esim. omia harrastuksiaan ja digivinkkejä.

Tukiliiton valtakunnallisen kokemustoimijaverkoston toiminta on tarkoitettu vaikuttamisesta kiinnostuneille kehitysvammaisille aikuisille. Perustimme verkoston syksyllä 2022. Verkosto kokoontui vuonna 2023 työnohjauksellisiin tilaisuuksiin verkossa kerran kuukaudessa. Lisäksi järjestimme yhden koulutusviikonlopun Tampereella. Tukiliiton kokemustoimijat saivat vuoden aikana 11 työntehtävää, mm. Tukiliiton videon tekemisen

itsemääräämisestä Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien teemaviikolle.

Kokemustoimijoiden asema Tukiliitossa vakiintui: työntekijöille suunnatun kyselyn mukaan 81 % vastaajista koki, että kehitysvammaiset kokemustoimijat ovat merkittävä osa liiton toimintaa. Viisi kehitysvammaista vertaisohjaajaa oli palkkatöissä suunnittelijoiden työpareina verkkoklubissa, -työpajoissa sekä kokemustoimijaverkostossa.

Kokemustoiminnan lukuja

Kokemustoimijaverkoston tapaamisia, osallistumiskertoja	10, 144
Hyvällä mielellä -infoja, osallistujia	3, 49
Vertaislomia, osallistujia	3, 39
VVV-klubin kokoontumisia, osallistumiskertoja	34, 374
Verkkotyöpajoja, osallistumiskertoja	8, 480
Selkokielisiä koulutuksia, osallistumiskertoja	8, 122

Kehitysvammaisten Tukiliiton kokemustoimijat Esa Peltonen, Jaana Nordlund, Anna Valkama ja Jarkko Eerola osallistuivat videon kuvaukseen. Videon aiheena oli itsemääräämisoikeus, ja video tehtiin Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikolle. Kuva Senni Östman.

Apurahat tukivat kehitysvammaisten nuorten ja aikuisten vapaa-aikaa

Tukiliitto on merkittävä apurahojen jakaja kehitysvammaisten ihmisten vapaa-ajan toimintaan. Myönsimme yhteensä 40 000 euroa apurahoja liiton varoista. Tukea sai 56 ryhmää ja 176 yksittäistä hakijaa. Apurahan hakijoita oli selvästi enemmän yksityishenkilöiden apurahoissa kuin mitä apurahoja voitiin myöntää. Vuonna 2023 siirryimme jakamaan apurahoja kerran vuodessa. Julkaisimme apurahojen saajien nimet verkkosivulla ja selkokielisessä Leija-lehdessä. Apurahoilla edistimme kehitysvammaisten nuorten ja aikuisten harrastusmahdollisuuksia ja paikkasimme yhteiskunnan epätasa-arvoa.

Apurahat jaettiin Kehitysvammaisten Tukiliiton omista varoista.

Apurahat 2023

Yksilöapurahat	176
Ryhmäapurahat	56

Yhdenvertainen kaveritoiminta edisti inklusiivisuutta

Toimme kehitysvammaisia tai vastaavaa tukea tarvitsevia ja ei-kehitysvammaisia nuoria ja aikuisia yhteen vapaa-ajalla vapaaehtoistoiminnan ja tapahtumien kautta. Toiminnan myötä vahvistimme heidän keskinäistä yhteisymmärrystään sekä tuimme kehitysvammaisten ihmisten toimijuutta. Tarjosimme esimerkkejä inklusiivisesta ja saavutettavasta toiminnasta vapaaehtoistoiminnan kentällä.

Kaveritoimintaan osallistuneiden kokemuksia:

- Yli 70 % kaverina toimineista vapaaehtoisista tutustui ensimmäisen kerran vammaisuuden perusteella itsestään erilaiseen ihmiseen. Live- ja digikaveritoiminnassa vapaaehtoisten yhteydenpito ja tutustuminen oli aktiivista, vastavuoroista ja ta-

Yhdenvertainen kaveritoiminta voi toimia myös verkossa. Turussa asuva Ville Laine toimii Henri Hiltusen digikaverina. He ovat viikoittain videoyhteydessä. Kuvassa Laine on ottanut Turusta käsin kotoaan videoyhteyden Henriin. Kuva: Vesa-Matti Väärä.

savertaista. Kaveriparit saivat toisiltaan hyvin samanlaisia asioista, kuten seuraa, näkökulmia, iloa ja kaveruutta.

- Lähes 80 % toimijoista nimesi henkilökohtaisen oivalluksen, jonka oli kokenut tutustuessa toiseen. Suurin osa niistä liittyi yhdenvertaisuuden vahvistumiseen.
- Kehitysvammaisista toimijoista 75 %:lle kaveritoiminta oli ensikosketus vapaaehtoisuuteen. Tuimme toimijoita esim. henkilökohtaisella yhteydenpidolla ja ryhmämuotoisilla koulutuksilla sekä materiaaleilla.
- Yhdenvertaisen kaveritoiminnan päättäneistä pareista noin 80 % jatkaa kaveruuttaan toiminnan jälkeenkin.

Vapariitoiminnassa tarjosimme ryhmätoimintaa sekä yksilöllisiä tuettuja vapaaehtoistehtäviä. Ryhmänä järjestimme esimerkiksi Kohtaa mut -tapahtuman. Vapaaehtoistehdävät koettiin mielekkäiksi ja moni kertoi oppineensa uutta. Luentojen ja esittelytilaisuuksien lisäksi järjestimme ammattilaisille suunnatun webinaarin ja työpajan saavutettavasta vapaaehtoistoiminnasta yhdessä Saavutettavan vapaaehtoistoiminnan -verkoston kanssa.

Kaveritoiminnan lukuja

Kaverit	
Mukaan hakevia henkilöitä	33
Henkilökohtainen haastattelu	24
Henkilökohtainen koulutus	32
Kaverina toimivia vapaaehtoisia	78
Tuki ja yhteydenpito	
Henkilökontaktikertoja	1 693
Vuorovaikutus- ja digitaitokoulutukset	
Koulutuksia	6
Osallistujia	57
Vapari toiminta	
Vapaaehtoiset	58
Kohtaa mut - tapahtuma	1
Osallistujia	158
Luentoja, esittelytilaisuuksia	
Tilaisuuksia	13
Osallistujia	639

Perheille ja ammattilaisille suunnattua toimintaa tuotettiin tiiviissä yhteistyössä muiden kanssa

Perheille suunnatun toiminnan tavoitteena oli tarjota tietoa, lisätä vanhempien jaksamista sekä antaa keinoja tukea kehitysvammaisen perheenjäsenen itsemääräämistä ja itsenäistymistä. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi toteutimme mm. ”Tietoa tulevaan”-verkkokurssin itsenäistymässä olevien nuorten vanhemmille. Kurssi kokoontui kuusi kertaa ja siihen osallistui 16 vanhempaa. Vanhemmat kokivat saaneensa tietoa tuesta ja palveluista sekä apua nuoren itsenäistymisen ja omien valintojen tukemiseen. Käynnistimme murrosikäisten vanhemmille suunnattua toimintaa tuotetun materiaalin pohjalta. Tuotettu materiaali kiinnosti, ja meitä pyydettiin esittelemään sitä erilaisiin tilaisuuksiin sekä vanhemmille että ammattilaisille. Yhden illan verkkoluentoja tuotimme yhdessä järjestö-

kumppaneiden kanssa kahdeksan. Niiden teemat liittyivät mm. vanhemman oman hyvinvoinnin vahvistamiseen.

Yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa toteutimme myös Hetki-ryhmäprosessin sekä tuettuja lomiam. Kahdeksan kokoontumiskerran ammatillisesti ohjattua Hetki-verkkoryhmää toteutettiin vuonna 2023 yksi. Ryhmä oli suunnattu vanhemmille, jotka kokevat lapsen haastavan käyttäytymisen kuormittavana. Palautteen mukaan vanhemmat saivat ryhmistä eväitä ymmärtää lapsen käyttäytymistä, keinoja mm. lapsen rauhoittamiseen ja mahdollisuuden pohtia omaa jaksamista ja hyvinvointia. Tuettuja lomiam toteutimme yhdessä Maaseudun terveys- ja lomahuollon kanssa. Palautteissa näkyi mahdollisuus lepoon, virkistykseen sekä vertaistukeen. Liitto panosti lastenhojaajiin, joiden avulla vanhemmille järjestyi omaa aikaa ja aikaa sisaruksille.

Ammattilaisille suunnattuja kolmen viikon verkkokursseja toteutettiin kahdesta aiheesta, jotka olivat lapsen osallisuus ja murrosikäisen vanhemmuuden tukeminen. Koulutuksiin osallistujat saivat tietoa ja ymmärrystä kehitysvammaisuudesta, osallisuuden tukemisesta sekä keinoja lasten ja vanhempien tukemiseen.

Verkostotyötä tehtiin suunnitelmallisesti perheiden asioissa. Läheisimpiä yhteistyökumppaneita olivat KVPS:n koordinoima Pähkinänsärkijät-verkosto, Autismiliitto ja Jaatinen ry.

Perhetyön koulutukset ja osallistujamäärät

Verkkokursseja, osallistujia	3, 44
Verkkoluentoja, osallistumiskertoja	8, 182
Tuettuja lomiam MTHL:n kanssa, osallistujia	2, 68
Ammattilaisille suunnatut verkkokoulutukset, osallistujia	2, 40

Kehittämishankkeet

Aarne ja Aune -hanke (2018–2021)

Hankkeen loppurahoitus mahdollisti yhdistysten kohtaamispaikkatoimintaa vielä vuonna 2023. Kohtaa mut -toimintaa järjestettiin Mikkelissä, Sysmässä, Pälkäneellä, Keuruulla ja Hämeenlinnassa. Jokaisella paikkakunnalla toiminnan mahdollistivat palkatut ohjaajat ja aktiiviset yhdistykset. Ryhmiä oli kaikkiaan kuusi, joissa järjestettiin 53 tapaamista. Jokaisella tapaamiskerralla mukana oli 4–12 osallistujaa eli keskimäärin yhteensä 424 kohtaamista.

Pohjoisen Elämä omaksi -hanke ESR (2021–2023)

Kaksivuotisen hankkeen aikana olemme käynnistäneet paikallisia ja virtuaalisia kohtaamispaikkoja sekä tuottaneet matalan kynnyksen neuvontaa ja yksilöllisiä tukiprosesseja tukea tarvitseville henkilöille. Erityisesti verkkokahvilat ovat koonneet yhteen suuren joukon osallistujia. Verkko toiminta vahvistaa osallistujien digiosallisuutta. Hankkeen aikana kehitettiin selkokielinen kokemustoimijakoulutus, joka pohjautuu Valtakunnallisen kokemustoimijaverkoston (KOTO:n) hyväksytyyn koulutusmalliin.

Olemme toteuttaneet toimintaa Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla yhteistyössä jäsenyhdistystemme ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Paikallisia Kohtaa mut -kahviloita on järjestetty kymmenillä eri paikkakunnalla mahdollisuuksien mukaan kaikille avoimissa ympäristöissä. Paikalliset kahvilat ovat kokoontuneet mm. kirjastossa, kahvilassa, ravintolassa ja liikuntapaikoilla. Virtuaalikahtavilat ovat kokoontuneet joka toinen viikko (iltaverkkokahvila ja päivätoiminnan verkkokahvila). Osallistujat ovat olleet aktiivisesti suunnittelemassa ja toteuttamassa verkkotoimintaa.

Kohtaa mut -kahvilaan osallistuneiden kokemuksia:

Teemaviikolla Oulun Me Itse ja Pohjois-Suomen Elämä omaksi -hanke järjestivät Kohtaa mut -askartelupajan. Kuvassa Nita Halonen ja hänen viestinsä asennepuuhun.

- 92 % osallistujista koki, että oli tavannut enemmän ihmisiä kuin muuten vapaa-ajalla,
- 91 % oli päässyt vaikuttamaan siihen, mitä kahvilassa tehtiin,
- 83 % osallistujista koki, että on Kohtaa mut -kahvilassa käymisen myötä aiempaa aktiivisempi vapaa-ajantoimintoissaan.

Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueiden aktiiviset yhdistykset hakivat kanssamme syksyille 2023 järjestöavustuksia. Järjestöavustuksilla turvattiin syksyn 2023 toiminta päättyvän hankkeen jälkeen. Yhteistyö yhdistysten vapaaehtoisten ja palkattujen ohjaajien sekä vertaisohjaajien kanssa on ollut mutkatonta.

“Kohtaa mut -tapahtumakahvilat, luontoretket ja lapsiperheiden virkistyspäivät ovat olleet merkityksellistä toimintaa vuonna 2023. Toiminnoista on tullut runsaasti hyvää palautetta ja toimintaan osallistuneet ovat päässeet kokemaan elämyksellisiä hetkiä ja nauttimaan yhdessä tekemisestä ja mielekkästä vapaa-ajan toiminnasta.”
- Tukiliiton jäsenyhdistys

Rovaniemellä kuvattiin Kokemustoimijakoulutuksen mainosvideota syksyllä. Kuvassa Maria Onnela, Vili Korhonen, Maija Juhola, Sari Vanttaja ja Jenna Jakku-Hiivala. Kuva Maria Onnela.

Ilosaarirockin juontajat festaritunnelmissa kesällä 2023. Kuva Piia Pakarinen.

Pohjoisen Elämä omaksi -jatkohanke ESR (2023–2026)

Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueella jatkamme ja käynnistämme uusia paikallisia ja verkossa toimivia kohtaamispaikkoja eli Kohtaa mut -kahviloita tukea tarvitseville nuorille ja aikuisille. Kohtaamispaikoissa hyödynnetään edellisen hankkeen osaamista ja materiaaleja. Uusilla alueilla kokeilemme Pop Up -kahviloita, joita voi pitää vaikka yhden päivän näkyvällä paikalla ja herätellä ajatuksia kohtaamisista. Kokemustoimijakoulutukset, kokemustoimijaverkosto sekä alueelliset vaikuttamistehtävät jatkavat, lisääntyvät ja kehittyvät

laajemmalle. Uutena kokonaisuutena suunnittelemme lyhytkoulutuksia yhteiskunnallisista ja työelämää tukevista aiheista. Näitä ovat esimerkiksi digitaidot, ihmissuhteet ja työssä jaksaminen.

Itä-Suomen Elämä omaksi -hanke ESR (2022–2023)

Itä-Suomen Elämä omaksi -hanke toimi noin puolitoista vuotta kahdessa maakunnassa; Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Toteutimme paikallisia kohtaamispaikkoja, Kohtaa mut -kahviloita, yhdessä jäsenyhdistysten kanssa sekä verkkokahviloita, joihin on voinut

Pohjoisen Elämä omaksi -hankkeiden toiminta alueittain

Toiminta	Alue	Paikkakunnat	Kahvilat	Käynnit
Kohtaa mut -kahvila	Lappi	5	31	466
Kohtaa mut -kahvila	Pohjois-Pohjanmaa	6	74	936
Verkkokahvila	koko hankealue		16	471
Päivätoiminnan verkkokahvila		6	17	1 358
Infot, messut	Lappi, Pohjois-Pohjanmaa		6	251
Pop Up -kahvila	Lappi	1	1	2
Pohjoisen kokemustoimija verkosto	koko hanke-alue, 11 toimijaa			

osallistua asuinpaikasta riippumatta. Kahvioloissa on keskusteltu sekä tutustuttu erilaisiin teemoihin ohjaajien ja vierailevien asiantuntijoiden kanssa. Teemoina ovat olleet esimerkiksi vaikuttaminen, työllistyminen ja seksuaalisuus. Vapaa-ajan toiminnan lisäksi hankkeessa on annettu yksilöllistä tukea ja neuvontaa.

Kohtaa mut -kahviloiden suunnittelu on lähtenyt osallistujien toiveista ja mielenkiinnon kohteista. Toiveita on kerätty säännöllisesti ryhmätoiminnan aikana. Kuudella paikkakunnalla on toiminut lisäksi suunnittelutiimejä, jotka on koottu Kohtaa mut -kahviloiden kävijöistä. Suunnittelutiimien kokoonpanoa on vaihdeltu hankkeen aikana, jotta mahdollisimman moni on päässyt tiimeihin mukaan. Suunnittelutiimiläiset ovat olleet suunnittelun lisäksi toteuttamassa tapaamisia esimerkiksi järjestelemällä paikkoja, laittamalla tarjottavia esille sekä ohjeistamalla muita osallistujia.

Kevään 2023 aikana järjestimme hankkeessa kokemustoimijakoulutuksen viitenä lauantaina Kuopiossa ja Joensuussa. Koulutus järjestettiin hybridimallilla, jolloin paikalliset ryhmät olivat etäyhteydellä yhteydessä toisiinsa ja kouluttajiin. Myös tässä koulutuksessa vaikuttamisen näkökulma on vahvasti esillä. Vuoden 2023 aikana koulutuksen käyneitä kokemustoimijoita oli mukana vaikuttamassa ja tuomassa esille näkökulmia monin eri tavoin: esimerkiksi puhujina seminaareissa, blogia

kirjoittaen ja lainattavina elävässä kirjastossa. Neljä hankkeen osallistujaa jopa työllistyi pariiksi päiväksi Ilosaarirockin juontajiksi.

Saadun palautteen mukaan hankkeen osallistujat kokevat saaneensa uusia kavereussuhteita ja kokemuksia. Osallistujat kokivat olevansa tervetulleita mukaan toimintaan ja olevansa osa porukkaa. Toiminnan koetaan lisäävän hyvinvointia ja vähentävän yksinäisyyttä sekä aktivoivan myös muuna aikana. Tärkeäksi koetaan yhdessä vietetty aika, jonka sisältöön pääsee itse vaikuttamaan. Vaikuttamisen kokemukset ovat luoneet itsevarmuutta.

Hankkeen toimintaan osallistui koko hankkeen aikana 206 kehitysvammaista henkilöä ja 157 muuta henkilöä (avustajat, yhdistystoimijat, opiskelijat, vapaaehtoiset).

“Vertaistuki on myös ollut vahvasti esillä tapahtumissa, ja yhdistyksen jäsenmäärä on kasvanut tapahtumien ansiosta. Yhdistyksemme toiminta on saanut positiivista näkyvyyttä alueellamme.”
- Tukiliiton jäsenyhdistys

Itä-Suomen Elämä omaksi -hanke
lukuina vuonna 2023

Toiminta	Paikkakunnat	Tapaamiskerrat	Osallistumiskerrat
Kohtaa mut -kahvilat	Iisalmi, Kuopio, Leppävirta, Joensuu, Outokumpu, Nurmes	44	862
Verkkokahvila	Koko hankealue	20	514
Suunnittelutiimit	Iisalmi, Kuopio, Leppävirta, Joensuu, Outokumpu, Nurmes	20	80
Kokemustoimijakoulutus	Kuopio, Joensuu	5	55
Tapahtumat	Koko hankealue	7	610

Viestintä

VAMMAISPALVELULAKI, EDUSKUNTAVAALIT, #ITTESAAPÄÄTTÄÄ

Viestintä lyhyesti

Kerroimme tänä vuonna muun muassa vammaispalvelulaista, eduskuntavaaleista ja itsemääräämisoikeudesta.

Meiltä pyydettiin kommentteja usean valtakunnallisen median juttuihin. osiaalisen median kampanjamme toivat näkyvyyttä vuoden aikana käsitellyille aiheille.

Julkaisimme Tukiviesti- ja Leija-lehtiä. Lehtitilauksia oli yhteensä 13 972..

Viestinnän vuosi 2023

Uuden vammaispalvelulain käsittely jatkui eduskunnassa. Antamistamme lausunnoista viestimme omien kanaviemme lisäksi mediatiedotteilla. Yhteistyössä autismi- ja kehitysvamma-alan toimijoiden kanssa nostimme esiin kehitysvammaisten ja vastaavaa tukea tarvitsevien ihmisten näkökulmaa vammaispalvelulain avaamisen ja sen voimaantumisen lykkäämisen lisäksi myös hallitusohjelman rakentamisen sekä budjettiriihen yhteydessä. Lausuntojen ja tiedotteiden lisäksi julkaisimme blogitekstejä ja teimme nostoja sosiaalisen median kanaviimme. Asiantuntijamme antoivat aiheesta taustatietoa ja haastatteluja medialle.

Eduskuntavaalien vaikuttamisviestinnässä

Sosiaali- ja terveystajärjestöjen toiminta on apua ja tukea, sekä arjessa tapahtuvaa osallistumista ja vaikuttamista.

[Tukiliitto.fi](https://www.tukiliitto.fi)

Meille kaikille ihmisille elämän tärkeät asiat ovat hyvin samankaltaisia. Jokainen haluaa löytää oman juttunsa, opiskella, tehdä työtä, harrastaa, ystäväystyä ja rakastaa.

[Tukiliitto.fi](https://www.tukiliitto.fi)

Järjestöjen päivänä uusimme #SiksiTukiliitto -kampanjan ja nostimme esiin sote-alan järjestöjen toimintaedellysten turvaamista. Kuvat Laura Vesa. Kuvien editointi somepostauksiksi Senni

käytimme erityisesti kotisivujemme vaaliosiota, jonka avulla tarjottiin tietoa kaikille ja työkaluja yhdistyksille sekä esiteltiin vaalivaikuttamisen kärkiä: asuminen, työ, työtoiminta ja toimeentulo. Viestimme ennen vaaleja ja niiden aikana somekanavillamme tehden nostoja kehitysvammaisten ihmisten asumiseen ja toimeentuloon liittyvistä kysymyksistä. Näihin aiheisiin liittyen julkaisimme myös videoita, joilla kokemustoimija kertoi kokemuksistaan ja haastatteli Tukiliiton muita asiantuntijoita.

Haastattelupyynnöitä, haastateltavan välittämispyyntöjä tai pyyntöjä saada taustatietoa tai Tukiliiton kanta johonkin asiaan, tuli vuoden aikana yhteensä 43. Yleiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun nousivat muun muassa kehitysvammaisten ihmisten rajoittamiseen, kaltoinkohteluun ja ylilääkitsemiseen liittyviä asiat. Tukiliiton kommentteja pyydettiin ja annettiin laajasti, esimerkiksi Ylelle, MTV Uutisille, Helsingin Sanomille, Ilkka-Pohjalaiselle, Aamulehdelle, Viiskunnan toimitukseen ja Seura-lehdelle. Näkyvyyttä saivat myös sote-uudistuksen vaikutukset: asiantuntijamme tekivät STT:n kanssa yhteistyössä hyvinvointialueiden säästöpainetta käsitelleen jutun, jossa nostettiin esiin säästöjen vaikutusta omaishoitoon sekä kehitysvammaisten ihmisten elämän välttämättömiin palveluihin. Juttu julkaistiin saman päivän aikana laajasti eri medioissa (18 eri lehteä tai uutistoimitusta).

Mediaseurantamme (Liana Monitor) mukaan 1.1.–31.12.2023 verkkomedioissa julkaistiin 266 juttua, joissa mainitaan Kehitysvammaisten Tukiliitto tai sen yhdistys ja noin 2 300 juttua, joissa mainitaan kehitysvamma.

Myös somekampanjat tuottivat näkyvyyttä:

- Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikon aiheena oli itsemääräämisoikeus otsikolla ja aihetunnisteella Itte saa päätätä. Uutena avauksena viikolla toteutettiin sosiaalisen median haastekampanja, johon erityisesti asumisyksiköt ja toimintakeskukset tarttuivat. Viikolla julkaistiin myös videoita itsemääräämisoikeudesta.
- Uusimme aiemman #SiksiTukiliitto -kampanjan ja nostimme esiin sote-alan järjestöjen toimintaedellytysten turvaamista. Taustalla vaikuttivat vahvistuneet puheenvuorot kansalaisjärjestöjen toiminnan leikkaamisesta.
- Omissa ja verkostojen kanssa toteutetuissa kampanjoissa tuotiin esiin myös muun muassa puhevammaisten ihmisten aseman, päätöksenteon tukemisen, omaishoitajien aseman, vammaisalan vetovoiman, selkokirjallisuuden sekä lapsen oikeuksien kysymyksiä.

Jere Hirvonen, Ann-Mari Saastamoinen ja Anniina Hirvonen asuvat Joensuussa. Heistä oli juttu Leija-lehdessä 6/2023. Jutussa he kertoivat, että on tärkeää saada tehdä itse isoja ja pieniä päätöksiä. Kuva Laura Vesa.

Tukiviesti-lehden teemoja oli vuonna 2023 muun muassa "Hyvä ikääntyminen" ja "Lapsen oikeudet". Ensimmäisessä kuvassa ovat siskokset Mervi ja Virve Kinni, jotka pitävät eläkkeellä tiiviisti yhtä. Toisessa kuvassa on sairaalaklovni Vieno, joka kuulee lasten toiveet. Kuvat Laura Vesa.

Tukiliiton lehdet

Lehditilauksia oli vuoden lopulla 9 707 (Tukiviesti) + 4 265 (Leija) = 13 972. Lisäksi 54 tilaajaa kertoi valitsevansa painetun lehden sijaan Tukiviestin Lukusalissa luettavan pdf-version. Yleiskielisen Tukiviestin teemanumerot vuonna 2023 olivat: 1. Arvokkaat ammattilaiset 2. Vapaaehtoistoiminta, 3. Hyvä ikääntyminen ja 4. Lapsen oikeudet. Selkokielen Leija ilmestyi kuusi kertaa tehden laajaa yhteistyötä kehitysvamma-alan eri toimijoiden kanssa. Lehden aiheita olivat muun muassa päätöksenteko ja teemaviikon mukaisesti itsemääräämisoikeus.

Liittokokouksen 2023 käsittelemän toimintasuunnitelman mukaisesti Tukiviestistä tulee verkkolehti vuoden 2024 loppuun mennessä. Loppuvuodesta 2023 käynnistyivät ensimmäiset työpajat lehden toteuttamiseksi. Lukijakyselyllä kartoitettiin ajatuksia verkkolehteen liittyvistä toiveista ja ajatuksista. Joulukuun loppuun mennessä kyselyyn oli saatu 60 vastausta.

Sähköisissä välineissä Tukiliitolla oli vuoden aikana yhteensä noin 300 000 palvelun käyttäjää tai seuraajaa. Vahvistimme verkkosivujemme (www.tukiliitto.fi) tietoturvaa sekä huoltovarmuutta siirtämällä sivuston ylläpidon uudelle toimijalle.

Viestinnän lukuja

Verkkopalvelu tukiliitto.fi:n sivustoliikenne:	
Käyttäjää	277 702
Istuntoja	429 231

Uutiskirjeitä	4
Uutiskirjeen tilaajia	3 681

Somekanaviemme seuraajamäärät:	
Facebook-sivu	14 525
Facebook-ryhmä	504
Instagram	3 785
X	2 932
Linked In	1 054
You Tube	1 130

TALOUS JA HALLINTO

Talous ja hallinto lyhyesti

Kehitysvammaisten Tukiliiton taloudellinen tulos oli 2 751 euroa alijäämäinen. Taloudellinen asemamme on vahva, koska olemme säästäneet yllätysten varalle. Meillä ei ole pitkäaikaista lainaa.

Omistamme suurimman osan Kiinteistö Oy Tulppaanitalo -rakennuksesta. Hallinnon tukipalvelut hankimme Kehitysvammaisten Palvelusäätiöltä. Teemme yhteistyötä kansainvälisten verkostojen kanssa.

Tukiliiton puheenjohtaja Petri Liukkonen valittiin puheenjohtajaksi myös kaudelle 2024–2026.

Talous

Kehitysvammaisten Tukiliiton taloudellinen tulos oli 2 751 euroa alijäämäinen (-72 249 euroa vuonna 2022, 106 391 euroa vuonna 2021).

Kehitysvammaisten Tukiliiton taloudellinen asema oli vahva, sillä liitolla on puskuria yllätysten varalle eikä ollenkaan pitkäaikaista lainaa. Yleisavusteinen ja omarahoitteinen toiminta on kuitenkin alijäämäistä ja alijäämä rasittaa talouden kestävyyttä. Lisäksi talouden näkymänä on, että valtionavustusrahoituksen määrä mahdollisesti laskee merkittävästi vuonna 2027. Jatkoimme talouden tasapainottamista vuonna 2023 pienentämällä henkilöstömitoitusta yhdellä henkilötyövuodella.

Tulosta ja taloudellista asemaa kuvaavat alla esitellyt tuloslaskelma ja tase.

Julkiset avustukset

Toimintamme mahdollistivat pitkälti sosiaali- ja terveysministeriön ja Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) jakamat valtionavustukset, sekä uudempana Euroopan sosiaalirahaston avustukset (ESR+). Valtionavustusten turvin pystyimme järjestämään toimintaa ja tukea useille eri elämänvaiheissa oleville kohderyhmille. STEA:n avustuksia saatiin yhteensä 3 016 000 euroa. ESR+-avustusten turvin olemme viime vuosina pystyneet toteuttamaan strategian mukaista kehittämistoimintaa Pohjois-Suomen ja Itä-Suomen alueilla.

Oma rahoitus

Valtionavustusten ohella rahoitamme toimintaamme omalla rahoituksella, jonka osuus oli noin 21 prosenttia koko rahoituksesta. Liiton suurimmat oman rahoituksen lähteet ovat jäsenmaksutuotot ja sijoitustoiminta. Sijoitustoiminnassa vuosituotto oli 14,4 %. Viiden vuoden aikajaksolla annualisoitu tuotto oli keskimäärin 7,7 % vuodessa. Lisäksi teimme toimitilojen vuokraustoimintaa, joka ei ollut voitollista 2023.

Lahjoituksia rahankeräyksistä ja muita lahjoituksia saatiin yhteensä 92 424 euroa. Pitkän aikavälin tavoitteena on kehittää omaa varainhankintaa, erityisesti rahankeräystoimintaa. Varainhankinnan kehittämistä ei viime vuonna tehty puuttuvan työvoiman takia.

Eräs tärkeimmistä varainhankinnan muodoista koko järjestössä on perinteinen pieni elekeräys yhdessä 14 muun valtakunnallisen järjestön kanssa. Keräyksen tuotto saadaan Pieni ele yhdistyksen avustuksina. Tukiliitto jäsenyhdistyksineen sai vuonna 2023 pienestä eleestä avustuksia yhteensä 46 790 euroa. Tästä jäsenyhdistysten osuus oli yhteensä 30 838 euroa, ja liiton osuus 15 953 euroa. (Vuonna 2022 pieni ele avustuksia saatiin yhteensä 30 956 euroa). Keräyksessä oli mukana 84 jäsenyhdistystä.

me (86 vuonna 2022). Liitto on kohdentanut liiton saaman avustuksen jo pitkään teemaviikon kuluihin, eli kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikon toteutukseen ja rahoitukseen (materiaalit, markkinointi, taloudellinen tuki jäsenyhteisöjen tapahtumiin) (ks. lisää vuosi-raportista kohdasta Kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikolla itsemäärääminen nousi esille paikallisesti ja valtakunnallisesti).

Tuotot ja kulut

Tuotot

Tuotot (1000 €)	2021	2022	2023
STEA-avustukset	3 283	3 371	2 979
ESR-avustukset	125	251	348
Jäsenmaksutuotot	198	193	196
Muut tuotot	165	184	157
Muut varainhankinnan tuotot	22	59	117
Muut avustukset	57	42	52
Sijoitustoiminnan tuotot	228	275	234
Omien taserahastojen kohdistus toimintaan	320	196	162
YHTEENSÄ	4 397	4 573	4 244

Kulut

Kulut (1000 €)	2021	2022	2023
Henkilöstökulut	-2 430	-2 674	-2 443
Ostopalvelut	-377	-420	-373
Muut hallintokulut	-271	-282	-283
Maksetut avustukset	-344	-274	-241
Tukipalvelut	-162	-169	-199
Toimitilakulut	-218	-226	-189
Muut kulut	-188	-225	-162
Matkakulut	-80	-131	-139
ICT- ja tietotekniikkakulut	-128	-148	-123
Rahastojen kulut	-46	-51	-60
Poistot ja arvonalentumiset	-46	-43	-33
YHTEENSÄ	-4 290	-4 645	-4 247

TUOTOT - KULUT	106	-72	-3
-----------------------	------------	------------	-----------

Avustusrahoitus rahoituslähteittäin

	2021	2022	2023
STEA-avustukset	94,8 %	92,0 %	88,2 %
ESR-avustukset	3,6 %	6,9 %	10,3 %
Muut avustukset	5,7 %	5,3 %	5,8 %

Tuloslaskelma

	01.01.2023 - 31.12.2023	01.01.2022 - 31.12.2022
Varsinainen toiminta		
Tuotot	2 801 562	3 259 244
STEA-avustukset	1 918 361	2 360 755
Muut avustukset	726 437	714 177
Muut tuotot	156 765	184 312
Kulut	-4 178 311	-4 559 352
Poistot ja arvonalentumiset	-33 162	-43 142
Henkilöstökulut	-2 443 212	-2 674 316
Muut kulut	-1 701 937	-1 841 893
VARSINAISEN TOIMINNAN YLI- / ALIJÄÄMÄ	-1 701 937	-1 300 108
Varainhankinta	304 332	217 836
Tuotot	312 618	252 563
Kulut	-8 287	-34 727
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	-152 925	-196 151
Tuotot	233 750	275 316
Kulut	-386 675	-471 468
Yleisavustukset	1 060 458	1 009 960
Yleisavustukset	1 060 458	1 009 960
Siirto rahastoon	162 133	196 214
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	-2 751	-72 249

Vastaavaa

	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	296 086	321 106
Aineelliset hyödykkeet	24 429	30 447
Sijoitukset	1 904 654	2 040 995
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 225 169	2 392 548
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	3 191	5 294
Saamiset	219 002	266 293
Rahat ja pankkisaamiset	449 890	409 273
VAIHTUVAT VASTAAVAT	672 083	680 860
VASTAAVAA	2 897 252	3 073 408

Vastattavaa

	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Muut rahastot	1 053 581	1 215 715
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-106 391	-106 391
Tilikauden voitto (tappio)	-2 751	-72 249
OMA PÄÄOMA	1 907 008	2 085 627
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen	990 244	987 781
VIERAS PÄÄOMA	990 244	987 781
VASTATTAVAA	2 897 252	3 073 408

Rahastojen toiminta

Käytimme liiton kolmen rahaston varoja jaetuihin avustuksiin ja apurahoihin sekä liiton omaan toimintaan. Mirja Martelan rahaston varoilla järjestimme vertaistukitapahtumia ja jaoimme apurahoja yhteensä 62 000 eurolla. Apurahatoiminta on raportoitu tämän vuosisiraportin kohdassa Apurahat. Reino, Kerttu ja Leena Pärnäsen rahastosta jaoimme liiton toiminta-avustuksia 121 000 euroa Keski-Suomen alueella toimiville jäsenyhdistyksille. Jenny ja Antti Kuusiston rahaston varoja käytimme liiton järjestötoimintaan ja toiminnan alijäämän kattamiseen (viestintään, vaikuttamistoimintaan, yhdistysten tukeen, tukipalveluihin).

Kiinteistöyhtiö Tulppaanitalo ja toimitilat

Kehitysvammaisten Tukiliitto on enemmistö-osakas Kiinteistö Oy Tulppaanitalossa. Kiinteistöyhtiö hallitsee vuokraoikeudella tonttia Tampereella ja omistaa tontilla olevan rakennuksen, jossa sijaitsee liiton keskustoimisto. Kiinteistö Oy Tulppaanitalon osakepääoma jakaantui siten, että liitto omisti osakkeista 70 % ja Kehitysvammaisten Palvelusäätiö 30 %. Kiinteistöyhtiöllä on oma hallinto ja se laatii toiminnastaan erillisen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen. Yhtiöllä ei ollut rahoituslainoja. Rakennuksessa on hyvässä kunnossa olevat toimitilat osakkaille ja vuokralaisille: laaja, neljä viidestä kerroksesta käsittänyt perusparannus valmistui vuonna 2015.

Muut toimitilat: omistustilat Malikkeen toimisto ja varasto Tampereella, vuokratut pienet toimistot Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa ja Rovaniemellä.

Tukipalveluiden järjestäminen

Liitolla ei ollut omaa ammattihenkilöstöä hallinnon tukipalveluihin. Hankimme hallinnon tukipalvelut Kehitysvammaisten Palvelusäätiöltä. Hankitut tukipalvelut sisälsivät erilaisten lakisäateisten talous- ja henkilöstöhallinnon

tehtävien lisäksi IT-johtamista, tietojärjestelmien ylläpitoa sekä puhelinvaihteen ja vakuutusasioiden hoitoa. Toimitiloihin tarvittavat tukipalvelut järjestimme itse keskustoimistolla Tulppaanitalossa ja Malikkeen toimistolla. Näitä toimitilapalveluita tuotimme kaikille Tulppaanitalon toimijoille ja loimme toiminnalle toimitiloihin terveelliset ja turvalliset puitteet. Toimitilapalvelut sisälsivät aulapalvelua, siivousta, toimitilahuoltoa, kokouspalvelua, postituksen hoitoa, toimistotehtävissä avustamista sekä erilaisia myynnin, hankinnan, logistiikan ja johtamisen tehtäviä.

Kansainvälinen toiminta

Kehitysvammaisten Tukiliitto on jäsen kansainvälisissä kattojärjestöissä Inclusion Europe, Inclusion International ja Eurordis. Liitto toimii harvinaissairauksien eurooppalaisissa verkostoissa.

Kehitysvammaliitto, FDUV ja Kehitysvammaisten Tukiliitto ovat vuosina 2022–2023 toteuttaneet kehitysyhteistyöhanketta Sansibarissa, Tansaniassa. Paikallisena kumppanina toimii vanhempainjärjestö ZAPDD. Hankkeen nimi on Towards inclusive vocational training in Zanzibar ja siinä on edistetty kehitysvammaisten nuorten pääsyä ammatilliseen opetukseen. Tässä ja edeltäneessä pilottihankkeessa koulutettiin vuoden 2023 loppuun mennessä 30 nuorta ja saatiin Sansibarin hyväksyntä kehitysvammaisten opetus suunnitelmalle. Hanke on osa Vammaiskumppanuus ry:n kehitysyhteistyöohjelmaa, jota rahoittaa pääosin Suomen ulkoasiainministeriö, ja omavastuuosuudella hankejärjestöt.

Liittohallitus

Tukiliiton puheenjohtajana vuosina 2021–2023 on toiminut Petri Liukkonen. Toukokuun liittokokouksessa jäsenyhdistykset valitsivat Liukkosen puheenjohtajaksi myös kaudelle 2024–2026. Liittohallituksen valitsemana varapuheenjohtajana toimi Kirsti Rämö.

Liittohallituksen varsinaiset jäsenet 2023

Petri Liukkonen, puheenjohtaja

Hartikainen Pirjo
Hannu Hyvättinen
Leena Jokipakka
Sami Korhonen
Pia Kukkasniemi
Hannu Laatuinen
Mari Lukkari
Sini Lyly

Pieta Natunen
Ritva Nevalainen
Leena Pekkanen
Berit Perälä
Kirsti Rämö
Sari Sepponen
Tuomo Takala
Mervi Virtanen

Liittohallituksen varajäsenet

Veijo Lehtonen
Arvo Järvinen
Marita Jurva
Tapio Räfsten
Iiro Auterinen
Harri Nieminen
Outi Marttila
Jouni Kilpeläinen
Pia Lehto
Anne Toppari
Korhonen Kaarina
Tero Lepola
Mari Lönnberg
Heikki Suvilehto
Johanna Aaltonen
Esko Käpy

Kuva Laura Vesa.

Huomionosoitukset 2023

Kehitysvammaisten Tukiliitto ry myöntää kunniamerkkejä, Kultatulppaani-tunnustusmerkkejä ja viirejä tunnustukseksi pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta toiminnasta kehitysvammatyössä ja / tai tukijärjestötoiminnassa.

Kultaisia kunniamerkkejä ja Kultatulppaani-merkkejä ovat vuonna 2023 saaneet:

HEINOLAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	Järvinen Arvo	Kultainen 67	6.5.2023
VIITASAAREN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	Saastamoinen Alpo	Kultainen 68	22.8.2023
VIITASAAREN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	Vaistila Alli ja Esko	Kultatulppaani 99	22.8.2023
VIITASAAREN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	Välkkilä Seppo	Kultainen 69	22.8.2023
VARKAUDEN TUIKE RY	Koponen Päivi	Kultainen 70	23.9.2023
VARKAUDEN TUIKE RY	Virtanen Mervi	Kultainen 71	23.9.2023

KEHITYSVAMMAISTEN TUKILIITTO RY, TUKIPIIRIT, YHDISTYKSET, JÄSENIÄ 31.12.2023

Yhdistykset, jotka eivät kuulu tukipiiriin

ELVY RY	17
HAMINAN SEUDUN ERKAT RY	107
JALASJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	45
KARJAAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	38
KEHITYSVAMMATUKI 57 RY	730
KOKKOLAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	73
KUOPION HOIVA RY	153
NURMIJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	127
SUUPOHJAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	71
ÄHTÄRIN SISUPUSSIT RY	45
Piiri yhteensä	1 406

Etelä-Hämeen tukipiiri ry

FORSSAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	186
HAUSJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	26
HEINOLAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	72
HÄMEENLINNAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	254
JANAKKALAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	43
LAHDEN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	313
RIIHIMÄEN KEHITYSVAMMATUKI RY	132
SYSMÄN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	63
Piiri yhteensä	1089

Etelä-Savon tukipiiri ry

MIKKELIN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	213
MÄNTYHARJUN JA PERTUNMAAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	48
RANTASALMEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	36
SAVONLINNAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	36
Piiri yhteensä	333

Kainuun tukipiiri ry

KAJAANIN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	91
KUHMON KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	72
PUOLANGAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	17
SOTKAMON KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	13
SUOMUSSALMEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	83
Piiri yhteensä	276

Keski-Suomen tukipiiri ry

JÄMSÄN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	327
KARSTULAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	83
KESKI-SUOMEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	272
KEURUUN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	136
KUHMOISTEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	11
SAARIJÄRVEN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	93
VIITASAAREN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	123
Piiri yhteensä	1045

Kymen tukipiiri ry

ANJALANKOSKEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	104
IITIN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	49
JOUTSENON KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	82
KOTKAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	152
KOUVOLAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	83
KUUSANKOSKEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	150
Piiri yhteensä	620

Lapin kehitysvammaisten tukipiiri ry

LAPIN TUKIPIIRIN HENKILÖJÄSENET	9
INARIN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	41
KEMIJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	93
KITTILÄN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	68
POSION KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	12
RANUAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	41
ROVANIEMEN ERITYISTUKI RY	130
SALLAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	24

TORNION KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	25
YLITORNION KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	21
Piiri yhteensä	464

Pirkanmaan tukipiiri ry

HÄMEENKYRÖN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	62
IKAALISTEN-PARKANON KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	73
KANGASALAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	170
MÄNTÄN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	75
NOKIAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	232
RUOVEDEN-VIRTAIN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	53
SASTAMALAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	68
TAMPEREEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	768
VALKEAKOSKEN SEUDUN KVT RY	147
Piiri yhteensä	1648

Pohjalaiset kehitysvammaisten tukipiiri ry

ALAJÄRVI-VIMPELIN KVT RY	42
HALSUA-KAUSTINEN-VETELI KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	75
ILMAJOEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	43
JURVAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	32
KANNUKSEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	25
KAUHAJOEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	104
KAUHAVAN-HÄRMÄIN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	70
KURIKAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	69
LAIHIAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	53
LAPUAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	61
SEINÄJOEN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	154
VAASAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	134
Piiri yhteensä	862

Pohjois-Karjalan tukipiiri ry

ILOMANTSIN-TUUPOVAARAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	47
JOENSUUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	161
JUUAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	27
KONTIOLAHDEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	33
LIEKSAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	66
OUTOKUMMUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	49
POLVIJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	62
YLÄ-KARJALAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	83
Piiri yhteensä	528

Pohjois-Savon tukipiiri ry

IISALMEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	72
------------------------------------	----

KEITELEEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	11
KIURUVEDEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	23
LEPPÄVIRRRAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	79
MAANINGAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	19
PIELAVEDEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	41
SIILINJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	61
SUONENJOEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	82
TUUSNIEMEN VAMMAISTEN TUKI RY	24
VARKAUDEN TUIKE RY	101
VARPAISJÄRVEN KVT RY	16
VIEREMÄN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	15
Piiri yhteensä	544

Popoke ry

HAAPAJÄRVEN ERKAT RY	45
HAAPAVEDEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	35
IIN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	31
JOKILAAKSOJEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	69
KALAJOEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	59
KUUSAMON ERITYISEN TUEN TUKIYHDISTYS KET-TU RY	128
MUHOKSEN ERKAT RY	57
OULUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	414
PUDASJÄRVEN ERITYISTUKI ERKAT R.Y.	65
PYHÄJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	32
RAAHEN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	54
RANTSILAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	11
REISJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	14
RUUKIN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	17
UTAJÄRVEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	20
VAALAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	36
Piiri yhteensä	1087

Satakunnan tukipiiri ry

EURAJOEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	23
EURAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	125
HARJAVALLAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	124
HUITTISTEN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	54
POHJOIS-SATAKUNNAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	52
PORIN SEUDUN KVT RY	97
RAUMAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	80
Piiri yhteensä	555

Uudenmaan tukipiiri ry

ESPOON KEHITYSVAMMATUKI RY	258
HYVINKÄÄN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	95

KESKI-UUDENMAAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	179
KIRKKONUMMEN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	83
LOHJAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	90
LUOTEIS-UUDENMAAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKIYHDISTYS RY	45
MÄNTSÄLÄN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	54
PORVOON SEUDUN KVT RY	112
RINNETUKI RY	52
VANTAAN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	220
Piiri yhteensä	1188

Valtakunnalliset yhdistykset

FRAX RY	39
ME ITSE RY	1045
SUOMEN ANGELMAN-YHDISTYS RY	36
SUOMEN PWS-YHDISTYS RY	101
Piirit yhteensä	1221

Varsinais-Suomen tukipiiri ry

KILLIN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	228
LOIMAAN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	71
SALON KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	159
SOMERON SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	99
TURUN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	400
UUDENKAUPUNGIN SEUDUN KEHITYSVAMMAISTEN TUKI RY	84
Piiri yhteensä	1041

Jäsenet yhteensä

13 907

Kehitysvammaisten
Tukiliitto ry